

VIANOCE

Kontemplácia z múdrosti života (*Vitaesophia*)

Rudolf Steiner

GA 101

13. decembra 1907, Berlín

Upravený preklad od GFK

Antropozofia, ak je správne pochopená, nás bude stále viac a viac viesť späť do toho bezprostredného života, od ktorého nás celkom paradoxne vzdľahuje materialistický spôsob myslenia.

Hovorili sme to často, tu a na iných miestach, pri mnohých rôznych príležitostiach a vždy, aby sme charakterizovali poslanie nášho antropozofického hnutia. Vyššie uvedené tvrdenie urobí na mnohých našich súčasníkov zvláštny dojem, pretože sú toho názoru, že pravý život, alebo to, čo nazývajú životom, treba hľadať inde, než v tom, čo má dať antropozofia; a sú tiež toho názoru, že antropozofia je najmenej kvalifikovaná na to, aby im ukázala, ako viesť praktickú každodennú existenciu. Tak to nie je. Antropozofia nám pomôže vo všetkých smeroch, veľkých aj malých! Jeho učenie, keď je dôkladne asimilované, umožní tým, ktorí sa zaoberajú verejnými alebo inými záležitosťami, riešiť problémy dneška spôsobom, akým by sa mali riešiť, ak má ľudstvo viesť plnohodnotný život. Množstvo porúch a nezdravých stavov našej doby, ku ktorým sa dnes pristupuje z jedného či druhého hľadiska viac-menej amatérsky, by sa dalo úspešne zvládnuť, keby sa naši súčasníci presýtili antropozofickými pravdami. Chcel som sa len dotknúť tejto otázky, nebude stredobodom našej dnešnej kontemplácie.

Dnes to bude skôr emocionálny aspekt antropozofie, ktorým vás žiadam, aby ste sa zaoberali myšlienkami. Všimne si, ako k hlbšiemu, pocitom preniknutému chápaniu života sa doba ako súčasnosť musí zdať nejasná, nezaujímavá, vecná a teoretická. Keď sa blížia Vianoce, Veľká noc alebo Svätodušné sviatky, môžeme vidieť, ako sa

dodržiavajú určité vonkajšie formy a vonkajšie obrady. Ale z toho, čo naši predkovia cítili byť živé vo svojich dušiach, zostalo len veľmi málo – ten hlboký prúd pocitov prenikajúci do duše, ktorý bol zvláštny pre našich predkov, pokiaľ ide o vzťah ľudstva k celému vesmíru a jeho božským základom. Tento pocit bol obzvlášť živý v čase takýchto festivalov. Potom to bolo niečo hmatateľné pre dušu, pretože vtedy to dostávalo iné dojmy, ako tie, ktoré sa nadobudli počas zvyšku roka.

Dnes sa nevytvára pravá predstava o tom, čo naplňalo duše našich predkov, keď sa dni skracovali, blížil sa koniec roka a blížili sa narodeniny Ježiša Krista; alebo keď sa na sviatok zmŕtvychvstania Krista Ježiša pomaly topil sneh a opäť sa na povrchu objavilo to, čo ukryla zem. Naozaj by sa zdalo, že náš život bol konkrétny. V skutočnosti sa pocity našich súčasníkov stali abstraktnými, vecnými a prázdny. Ľudia prechádzajú ulicami a sotva vnímajú Vianoce viac ako to, že sú časom rozdávaná a prijímaná darčiekov. Ak by mali nejaký iný pocit, medzi tým a tým hlbokým pocitom, ktorý v tom ročnom období pohlcoval našich predkov, je len malá súvislosť. Ľudstvo stratilo skutočný vzťah k životu. Ukázať, ako znovu získať tento vzťah, je jedným z aspektov poslania antropozofickej duchovnej vedy.

Ten, kto iba rozumom a rozumom chápe to, čo sa obyčajne nazýva antropozofická koncepcia sveta, pochopil len tú najmenšiu časť antropozofie. Pochopí to len ten, kto si uvedomí, že celé pocity a emócie človeka sa musia zmeniť, keď sa antropozofia vžije do srdca a duše. To, čo bolo istý čas abstraktné, ba dokonca zabudnuté vo svojom význame — skutočný zmysel našich sviatkov — opäť prenikne do našich duší, keď sa opäť uvedomí intímne spojenie celého okolitého sveta s človekom, napríklad prostredníctvom duchovného vnímanie.

Hlbší význam vianočného festivalu v tomto období často zaujal našu pozornosť. Dnes sa na to pozrieme z iného uhla pohľadu. To sa dá urobiť len vtedy, ak si najprv celkom jasne ujasníme, aký dojem vyvolávajú antropozofické myšlienky a predstavy na naše pocity, ako skutočne majú moc urobiť z človeka niečo celkom odlišné od toho, čím je v súčasnosti, niečo cez čo opäť spozná, čo je to zažiť bezprostrednú skúsenosť pulzovania duchovného života prírody – vlastne cítiť teplo, ktoré prechádzalo stvorením a oživovalo každú

bytosť. Keď sa dnes človek pozrie na hviezdnu oblohu pomocou nejasnej vedy astronómie, vidí ju obývanú nejasnými hmotnými svetmi. Ale tieto nebeské telesá sa mu opäť objavajú ako telá duší a duchov; opäť sa mu zjaví priestor preniknutý duchom a dušou. Zažije celý vesmír ako naplnený teplom a bude mať pocit, ktorý má, keď leží na lone priateľa; aj keď, samozrejme, zažiť ducha vesmíru je oveľa majestátnejšie a vznešenejšie.

Vieme, že v samotnom človeku musíme hľadať takú dušu, akú poznáme v človeku – individuálnu dušu, ktorá takpovediac žije v jedinom tele. Dušu iných stvorení, ktoré nás obklopujú, musíme hľadať iným spôsobom a v inej forme. Zvieratá, ktoré žijú medzi nami, majú tiež dušu, ale tu na fyzickej úrovni ich budeme hľadať márne. Živočíšne ego, ktoré nazývame „skupinové ego“, sa nachádza na astrálnej úrovni; a celá skupina príbuzných zvierat, napríklad skupina levov, skupina tigra, skupina mačiek, všetky oddelené skupiny príbuzných foriem, majú každé z nich spoločnú dušu, spoločné ego. Oddelenie priestorom tu na zemi nerobí žiadny rozdiel; každý lev patrí k tomu istému leviemu egu, či už je jeden lev tu v zoo a druhý v Afrike. Duchovný vedec môže nájsť zvieracie ego na astrálnej úrovni; a tam sú tieto skupinové egá individuálne osobnosti, rovnako ako vaša osobnosť tu na fyzickej úrovni je individuálna. Ako vašich desať prstov patrí k vašej individuálnej osobnosti, tak aj každý lev patrí do skupinového ega levov. Ak by sme sa mohli zoznámiť s jednotlivými skupinovými Ja na astrálnej úrovni, zistili by sme, že múdrosť je ich najnápadnejšou vlastnosťou, hoci sa nám tu na zemi jednotlivé zvieratá nemusia zdať veľmi múdre. Nikto by nemal posudzovať vlastnosti skupinového ega, zvieracej individuality na astrálnej úrovni, na základe vlastností jednotlivých zvierat tu na Zemi. Tak málo, ako vašich desať prstov ukazuje vlastnosti individuálneho ega, tak málo ukazuje jediné zviera vlastnosti skupinového ega.

Tieto skupinové egá konajú veľmi prezieravo a sú múdrejšie, než si predstavujete; pretože to, čo tu poznáte ako úspechy zvierat, prinášajú tieto skupinové egá. Žijú v atmosfére obklopujúcej našu Zem, možno ich nájsť okolo nás. Ak sledujete let vtákov, keď migrujú pri príchode jesene zo severovýchodu na juhozápad a pri príchode jarného návratu ešte raz z juhozápadu na severovýchod, možno sa sami seba pýtate : kto tak múdro riadi ich let? Pri hľadaní jednotlivých riaditeľov a

vládcov prídete ako študent duchovnej vedy ku skupinovým egám rôznych rodov alebo druhov. Astrálne ego, ktoré je rovnako egom na astrálnej úrovni, ako je tu ľudské ego, žije v každom zvieracom spoločenstve. Skupinové duše alebo osobnosti alebo astrálne egá, ktoré tu majú svojich individuálnych členov na fyzickej úrovni, sú oveľa múdrejšie ako egá ľudstva na fyzickej úrovni; všetko, čo je tak múdro organizované vo svete zvierat, je prejavená múdrosť skupinových ega zvierat. Svetom kráčame inak, ak vieme, že každým krokom vpred kráčame cez bytosti, ktorých činy sme schopní vidieť. Teraz sa pozrime na rastlinnú ríšu: egá tohto rastlinného sveta možno nájsť v ešte vyššom svete, ako je ten, v ktorom žijú skupinové egá zvierat. Egá rastlín (v skutočnosti ich je veľmi málo) možno nájsť v duchovnom svete alebo v Devachane; každé z rastlinných ega zahŕňa mnoho, veľmi veľa jednotlivých rastlín, ktoré sa tu na zemi nachádzajú v takej veľkej rozmanitosti. Ak by sme mali hľadať miesto, kde sa tieto rastlinné egá nachádzajú vo vesmíre, dostali by sme sa do stredu Zeme. Všetky rastlinné egá sú zjednotené v strede zeme.

Odrážalo by to dosť primitívny duševný život, keby ste sa pri zvažovaní ducha ega spýtali: Je dosť miesta pre všetky tieto rôzne egá? V duchu sa všetko prelína. Kto tomu nerozumie, prichádza k názoru vyjadrenému práve v knihe, ktorá sa odporúča najmä teozofom. Táto kniha určite hovorí o duchovných svetoch, ale hovorí o nich argumentmi ako: Ak by v priebehu tisíc rokov žilo tridsať miliárd ľudí, ktorých duše sú teraz v atmosférickom prostredí Zeme, potom by existovala taká veľká počet duší, že by pre nich sotva bolo miesto na periférii zeme. — Táto kniha je dobre mienená, ale je mimoriadne triviálna. („Neznáme sily“, od C. Flammariona.)

Rastlinné ego musíme hľadať v strede Zeme, pretože samotná Zem ako planéta je kompletný organizmus. V rovnakom vzťahu, v akom sú vlasy vašej hlavy k vášmu organizmu, sú aj rastliny k organizmu našej zeme. Tieto rastliny nie sú nezávislé bytosti, ale sú členmi zemského organizmu.

Pocity slasti a bolesti u rastlín sú slasťou a bolesťou zemského organizmu; Musíme si len pripomenúť, čo vám pred niekoľkými týždňami povedali o rozkoši a bolesti v ríši rastlín. Ten, kto je schopný tieto veci pozorovať, vie, že ak poraníte rastlinu v nadzemnej časti, zranenie nie je spojené s pocitom bolesti v našom zemskom

organizme. Naopak, dáva zemi príjemný pocit, rovnako ako krava dojčiaci svoje teľa získava a poskytuje príjemný pocit. Tak zeleň rastliny, ktorá vyviera zo zeme, aj keď je pevná, možno prirovnať k mlieku živočíšneho organizmu. A keď na jeseň kosou kosí obilie, je to pre toho, kto vie, ako premeniť antropozofické myšlienky na pocity duše, viac ako abstraktný jav. Žatva vyvoláva dych radosti, ktorý prechádza celým poľom, a kosenie trávy naplňa pole príjemnými pocitmi.

Tak sa učíme cítiť so zemským organizmom tak, ako sa cítime na lone priateľa. So zemou cítime bolesť, keď pochopíme, že akonáhle vytrhneme rastliny za korene, zem pocíti bolesť. Tu netreba namietat', že za určitých podmienok môže byť lepšie presadiť celú rastlinu aj s koreňmi, ako zbierať jej kvety. Takáto námietka tu nie je relevantná. Ak človek začne mať šedivé vlasy, a aby zostal mladší, vytrháva si prvé šediny, bolí ho to menej?

Tak sa učíme cítiť s prírodou okolo nás; stále viac a viac sa učíme zažiť prírodu preniknutú dušou a duchom. Keď vstúpime do lomu a sledujeme mužov lámajúcich kamene, tento akt v nás zostáva ako niečo konkrétne, nie abstraktné, ak svoje antropozofické predstavy o tejto téme prehľbíme do pocitov duše. Potom nielenže vidíme, ako kamene vylietavajú zo skál – ani keby kameň odstrelil, nezdalo by sa nám to abstraktné. Naopak, učíme sa cítiť, čo cíti príroda, preniknutá dušou a duchom, mimo nás. Ak máme pred sebou pohár vody a hodíme doň soľ alebo kocku cukru a sledujeme, ako sa soľ alebo cukor rozpúšťa, vzbudzuje to pocit, že je v tom duša. Ak by sme vedeli, aká duša je v ňom obsiahnutá, nesmieme predkladať obyčajné analógie. Veľmi ľahko by sa dalo uveriť, že keď lámač kameňov odlomí kameň, jeho činnosť spôsobí v prírode bolesť, no v skutočnosti je to presne naopak. To, čo sa v minerálnej ríši nazýva delenie na úlomky, dáva prírode najväčšiu radosť, vnútorný pocit pohody. Vnútorný pocit pohody sa dostaví aj vtedy, keď vo vode rozpustíme kúsok cukru alebo soli. Počas rozpúšťania minerálnych teliesok prúdia vodou pocity slasti. Za rôznych okolností je to iné. Môžeme si spomenúť na pravek na Zemi – na čas, keď naša Zem bola ohnivo tekutým telom so všetkými minerálmi a kovom rozpustenými v nej. Naša zem nemohla zostať v takomto stave, musela sa stať miestom, na ktorom žijeme, pevným telom, po ktorom sa môžeme prechádzať. Kovy a minerály museli z tekutého prvku stuhnúť; bolo

potrebné, aby sa otužovali, stiahli sa. Všetko, čo bolo rozpustené v tekutom prvku, muselo stuhnúť a vykryštalizovať. Podobný proces, aký možno pozorovať pri soli rozpustenej v pohári vody: nechajte vodu vypariť a kryštály soli uvidíte ako pevné častice. Ak sa budete riadiť pocitmi, ktoré sa pri takýchto udalostiach prejavujú, uvidíte, že bolesť je cítiť aj v zdanlivo hustej minerálnej ríši. Všetko, čo sa nám javí ako demolácia a lámanie na úlomky, dáva zemi pocit potešenia; zatiaľ čo konsolidácia, kompresia, kryštalizácia dáva pocit bolesti. Minerály a horniny planéty, na ktorej žijeme, vznikli v podmienkach bolesti. A to sa viac-menej stalo počas tvrdnutia zemskej kôry.

Ak sa pozrieme na budúci vývoj našej Zeme, musíme si predstaviť, že to, čo je pevné a pevné, bude čoraz pružnejšie a tekutejšie, až sa nakoniec zem zmení na to, čo sa nazýva „astrálna zem“. Zemská hmota tak bude čoraz vzácnejšia; aby sme v prvej polovici vývoja našej zeme museli považovať prvky minerálnej ríše za to, čo pod vplyvom bolesti a utrpenia vytvorilo pevné javisko pre našu existenciu. Ku koncu zemskeho vývoja budú pokojnejšie pocity, celá zem bude plná pocitov radosti; zmení sa na nebeskú planétu, ktorá vo vesmíre bude astrálna.

Keď zasvätení hovoria o týchto veciach, v ich slovách sú skryté hlboké tajomstvá. Vyjadrujú sa tak, že ich slová majú niekoľko významových rovín, pretože obsahujú veľmi veľa. Svätý Pavol, ktorý bol zasvätencom, hovoril slovami, ktoré mali vždy niekoľko skrytých významov. Čím ďalej pokročíme v chápaní vesmíru, duchovných svetov, tým lepšie pochopíme tieto vyjadrenia sv. Pavla a ich skrytý význam. Svätý Pavol vedel, že zem trpela v čase, keď sa spevňovala, a že túži po svojom prepustení do duchovného, nebeského stavu: „Lebo vieme, že celé stvorenie spolu vzdychá a rodí v bolestiach, čakajúc na prijatie.“ (Rimanom viii, 22) Týmito slovami zasvätenec Pavol hovoril o bolesti sprevádzajúcej tvorbu tvrdých minerálov, na ktorých stojíme a pohybujeme sa.

Pokiaľ antropozofiu považujeme len za systém myslenia, nerozumíme jej správne. Charakteristickým znakom antropozofie je, že myšlienky sa musia zmeniť na pocity a stávame sa inými bytosťami, keď na každom kroku cítime a uvedomujeme si všetko, čo o sebe vidíme. Tohto názoru boli aj tí, ktorí skutočne rozumeli ezoterickému učeniu kresťanstva. Môžete sledovať kresťanských

spisovateľov až do osemnásteho storočia a objaviť mnohých, ktorí súcítli so všetkým potešením a bolesťou živej prírody. Vo svojich spisoch používajú slová, ktoré sú pre dnešné ľudstvo len prázdnyimi zvukmi, alebo nanajvýš alegóriami či obrazmi, pričom pre tých, ktorí im rozumejú, sú pravdou: „Na prírodu nebudeš sám myslieť, ale ju budeš vnímať a ochutnávať. a cítiť to!“

Znamenali, že keď kosec poseká zrná, mali by sme okúsiť pocit, ktorý pri tejto akcii prechádza ponad pole.

Keď vidíme muža v lome odlamovať kameň, mali by sme si spolu s prírodou vychutnať jej pocit pohody. Keď zbadáme nános zeme tam, kde sa rieka vlieva do mora, mali by sme sa zároveň naučiť cítiť bolesť, ktorá sprevádza usádzanie zeme.

Tak môžeme začať prežívať prírodu úplne presiaknutú dušou. Naše duše potom získajú silu vyrastať zo svojho uväznenia. Pociťujú prúdiť do sveta, v ktorom žijeme, a stávajú sa jedným s celou prírodou. Keď sa s ním zjednotíme, kúsok po kúsku, pocítime aj spiritualitu a duševnú povahu veľkých ročných udalostí. Na jar, keď sa dni postupne predlžujú a na zem dopadá viac svetla; keď z jej lona vyrastú rastliny, ktorých semená boli v zemi, a keď sa všetko opäť zahalí do zelene, vtedy cítime, že nielen to, čo vidíme – ako trblietavá zeleň – vychádza, ale cítime ako aj to, že sa deje niečo podobné činnosti duše. Keď sa blíži zima, dni sa skracujú, na našu zem dopadá menej svetla, rastliny sa ukladajú do zimného spánku a mení sa zeleň, aj my zažívame podobný pocit, aký máme v noci, keď zaspávame. Na druhej strane jarné prebúdžanie vonkajšej prírody z nás čerpá zodpovedajúci pocit, pretože tieto udalosti nie sú alegóriou, ale skutočnosťou. Cítime zmeny v prírode, ale aj zmeny v duši a duchu prírody. V druhej polovici leta cítime, ako sa zdá, že všetko upadá, ako sa duša našej zeme blíži k spánku. — Potom večer, keď sa sami cítime ospalí, máme pred sebou skutočný príklad živého procesu, ktorý sme často opisovali. Postupne sa astrálne telo s egom sťahuje z fyzického a éterického tela, oslobodzuje sa a pláva akoby do svojho vlastného, svojho pôvodného sveta. Ak by človek dnes, v súčasných podmienkach evolúcie ľudstva, mohol urobiť to, čo bude schopný urobiť v budúcnosti, duchovné vedomie by sa rozsvietilo, keď sa astrálne telo pozdvihne z éterického a fyzického tela; telo by obklopovali duchovné sily a duchovný svet; človek by jednoducho opustil svoje fyzické telo, aby mohol vstúpiť do inej formy

existencie. V skutočnosti to robí aj dnes, ale v súčasnom štádiu vývoja o tom nič nevie.

To isté sa deje aj našej Zemi. Astrálne telo našej zeme sa počas roka mení. (Zmeny nie sú rovnaké na dvoch opačných hemisférach, ale to sa nás dnes netýka). Astrálne telo našej Zeme je zamestnané vonkajšou prirodzenou existenciou našej Zeme v čase, keď rastliny a život vo všeobecnosti vyrastajú zo zeme. Keď rastú rastliny, je to astrálne telo, ktoré sa stará o všetko, čo na Zemi rastie a prekvitá. Na jeseň, keď nad zemou prichádza akási ospalosť, toto astrálne telo sa vracia k svojej duchovnej činnosti.

Tí, ktorí sú schopní skutočne cítiť tento pozemský proces, vedia, že počas výšky slnka – od jari až do jesene – vo všetkom, čo rastie a rastie vonku, musia vidieť vonkajšie zjavenie ducha zeme. Ale keď sa blíži jeseň, sú priamo v kontakte s oslobodeným astrálnym telom zeme; keď sú dni najkratšie, to znamená, keď sa vonkajší fyzický život blíži najbližšie k spánku, vtedy sa prebúdzajú duchovný život. Čo je tento „duchovný život“ zeme? Kto je „duch zeme“?

Tento „duch zeme“ sa takto opísal, keď povedal tieto slová: „Kto je môj chlieb, šliape po mne nohami“; a keď sa zmienil o tom, čo zem prináša ako pravú potravu pre človeka, a povedal: "Toto je moje telo!" a znova, keď hovoril o tom, čo prúdi ako šťava života, a povedal: "Toto je moja krv!" V týchto výrokoch opísal samotnú zem ako svoj organizmus.

V predkresťanských časoch to bolo celkom iné – odlišné od toho, čo bolo v kresťanskej ére v určitom momente vývoja Zeme. Počas krátkych dní, keď sa pozorovali posvätné tajomstvá staroveku, sa tí, ktorí boli zasvätení, obrátili celou svojou dušou k slnku; o polnoci v deň, ktorý poznáme ako Štedrý deň, tí, ktorí mali byť zasvätení do posvätných tajomstiev, pokročili tak ďaleko, že o polnoci mohli vidieť slnko. Potom boli povýšení na jasnovidcov. Dnes nemôžeme vidieť slnko o polnoci, pretože vtedy je na druhej strane zeme; ale fyzická zem nepredstavuje pre vidiaceho žiadnu prekážku, on môže vidieť slnko. Vidí to v jeho duchovnej podstate. Keď vidiaci o polnoci vo svätých tajomstvách videli slnko, videli zvrchovaného vládca slnka – Krista. Videli ho tí, ktorí s Ním mohli prísť do kontaktu, ale v tom čase ešte na slnku.

Vytečenie krvi z Jeho rán na Golgote bola udalosť plná významu pre celý vývoj Zeme. Tejto udalosti nerozumie nikto, kto nemá silu

pochopiť, že kresťanstvo je postavené na mystickom fakte. Ak by niekto s jasnovídnym zrakom mohol niekoľko tisíc rokov sledovať vývoj Zeme zo vzdialenej planéty, videl by nielen fyzické telo, ale aj astrálne telo našej Zeme. Toto astrálne telo Zeme by počas tých tisícročí vyžarovalo určité svetlá, určité farby a určité formy. V jednom momente sa to zmenilo.

Objavili sa iné formy, zažiarili iné svetlá a farby – a v tomto momente vytekla krv z rán nášho Spasiteľa na Golgote. Nebola to len ľudská, ale aj kozmická udalosť. Cez ňu prešlo na zem Kristus-Ego, ktoré bolo doteraz možné objaviť len na slnku. Spojil sa so zemou a v duchu zeme nachádzame Kristovo Ego, slnečné ego. Zasvätenec môže odteraz vidieť v samotnom Kristovi slnečného ducha, ktorý predtým, v čase Vianoc, mohol byť videný len o polnoci na slnku na svätých miestach starých ľudí.

Kresťanské vedomie, nielen vedomie bežného kresťana, ale aj vedomie kresťanského zasvätenca, spočíva v živom pociťovaní zjednotenia s Kristovým duchom. Toto sa deje každý rok, keď sa dni skracujú a fyzická zem začína zaspávať. Potom je možné, aby sme sa dostali do priameho spojenia s duchom zeme. Preto umiestniť narodenie nášho Spasiteľa do času najkratších dní a najdlhších nocí nebolo výsledkom svojvoľného rozhodnutia, ale výsledkom zasvätenia. V spojení so skracovaním dní a predlžovaním nocí vidíme niečo nekonečne duchovné a zároveň cítime, že v tomto prípade existuje živá duša – najvyššia duša, ktorú sme schopní cítiť v zemskom priestore. evolúcie. Keď prví kresťania vyslovili Kristovo meno, nevyjadrili žiadnu doktrínu ani konkrétny spôsob myslenia. Zdalo by sa im celkom nemožné nazvať kresťanom niekoho, kto verí iba slovám, ktoré Kristus Ježiš hovoril ako kresťanský učiteľ. Nemožno poprieť, že tieto doktríny možno nájsť aj v iných náboženských presvedčeniach a nikto ich nechce považovať za niečo jedinečné. Dnes sa však po prvý raz v dejinách, najmä vo vzdelaných triedach, kladie osobitný dôraz na skutočnosť, že učenie Krista Ježiša je v súlade s inými náboženskými presvedčeniami. Je celkom pravda, že je ťažké nájsť jediný predpis, ktorý by sa predtým neučil; ale toto nemá s vecou nič spoločné. Kresťan sa zjednocuje s Kristom nielen na základe doktríny. Nie je kresťanom, ktorý verí v učenie, ale je kresťanom, ktorý verí v Krista-Ducha. Aby sme boli kresťanmi, musíme mať pocit jednoty s Ním, pocit jednoty s Kristom, ktorý skutočne prebýva na

zemi. Jednoducho priznať Kristovo učenie neznamená kázať kresťanstvo. Hlásať kresťanstvo znamená byť schopný vidieť v Kristovi Ducha, ktorého sme práve charakterizovali ako regenta slnka; Ktorý vo chvíli, keď krv vytekla z Jeho rán na Golgote, preniesol svoje dielo na zem a týmto aktom vtiahol zem do diela slnka.

Preto tí, ktorí ako prví kázali kresťanstvo, kládli veľmi veľký dôraz na ohlasovanie osoby Krista Ježiša a veľmi málo zdôrazňovali jeho slová: „Videli sme Ho, keď bol s nami na svätom vrchu. Pripisovali veľkú hodnotu skutočnosti, že tam bol – že Ho videli. "Vložili sme svoje ruky do Jeho rán." Cenili si skutočnosť, že sa Ho dotkli. V tom čase bolo cítiť, že celý budúci vývoj ľudstva na Zemi vychádza z tejto historickej udalosti. V tejto súvislosti učenici povedali: „Vážime si skutočnosť, že sme boli s Ním na svätom vrchu; ale tiež považujeme za veľkú vec, že sa v Ňom naplnili slová prorokov – tie slová inšpirované veľkou pravdou a múdrosťou. To, čo proroci predpovedali, sa splnilo. Pod „prorokmi“ sa vtedy rozumeli zasvätení, ľudia, ktorí vedeli predpovedať Krista, pretože Ho videli o polnoci v čase Vianoc vo Svätých tajomstvách. Prví učenici považovali udalosť na Golgote za naplnenie toho, čo bolo vždy známe; a v pocitoch a myšlienkach zasvätených nastala rýchla a úplná zmena.

Ak sa pozrieme do doby pred kresťanskou érou a dokonca necháme naše myšlienky zablúdiť ďalej do vzdialenejších čias, zistíme, že všetka láska a náklonnosť sú späté s tikom pokrvných vzťahov. V židovskej rase, z ktorej vzišiel sám Kristus, vidíme lásku iba medzi príbuznými – vidíme, že sa milujú tí, v ktorých tečie tá istá krv; ešte skôr bola láska vždy založená na prirodzenom základe spoločného pokrvného vzťahu. Duchovnú lásku, ktorá je nezávislá od mäsa a krvi, prvýkrát zaviedol na zemi Kristus. Od toho závisí naplnenie príslovia: „Kto neopúšťa otca a matku, brata a sestru, manželku a dieťa, nemôže byť mojím učeníkom. Ten, kto podmieňuje lásku prirodzeným základom pokrvného vzťahu, nie je v tomto zmysle kresťanom. Duchovná láska, ktorá ako veľké bratské puto prenikne celým ľudstvom, je výsledkom kresťanstva.

Kresťanstvo učí ľudstvo, ako získať čo najdokonalejšiu slobodu a vnútornú súdržnosť. „Žalmista povedal: „Pamätám sa na časy starých a premýšľavých dávno minulých“. Pozeráť sa späť na svojich prvých

predkov bolo trvalou skúsenosťou zo starých čias. Starí muži cítili, ako im v žilách prúdi krv ich predkov, a cítili, že ich ego je spojené s egom ich predkov. Ak bolo potrebné skutočne pocítiť toto spojenie, dokonca aj medzi starými židovskými ľuďmi, bolo zvykom vysloviť meno Abrahám; ten, kto vyslovil toto meno, cítil, že časť krvi, ktorá pochádza od Abraháma, prúdila jeho žilami. Keď chcel vyjadriť svoju najvyššiu povahu, Žid povedal: „Som jedno s Abrahámom! Po smrti jeho tela sa jeho duša vrátila do Abrahámovho lona – to má hlboký, veľmi hlboký význam. V tom čase človek nedisponoval samostatnosťou, ktorá prvýkrát vstúpila do jeho vedomia skrze Krista Ježiša. Vedomé pochopenie „Ja som“ prebudil Kristus Ježiš. Vtedy ešte nemohli pocítiť celé božstvo vnútorného božského bytia človeka. Cítili „ja som“, ale spájali to so svojimi predkami; cítili to v spoločnej krvi, ktorá im prúdila v žilách od čias Abraháma. Potom prišiel Kristus Ježiš a s Ním vedomie, že v ľudstve je niečo staršie a nezávislejšie. „Ja som“ netreba hľadať len v tom, čo je spoločné pre národ, ale je niečím v individuálnej osobnosti, ktorá preto musí opäť hľadať lásku k svojej vlastnej osobnosti, mimo seba. Ego, ktoré je dnes vo vás uzavreté, odrezané od všetkého mimo neho, hľadá duchovnú lásku mimo seba.

Toto ego sa necíti jedno s otcom, ktorý bol v Abrahámovi, ale s duchovným Otcom sveta: „Ja a Môj Otec sme jedno! Hlbšie než toto – hoci toto je najpôsobivejšie – pretože viac oslovuje porozumenie, je to, v ktorom Kristus dal ľudstvu jasne najavo, že nevyjadrujú maximálne, keď hovoria: „Už som existoval v Abrahámovi.“ Poukazuje na to, že „Ja som“ je staršieho dáta, vychádza zo samotného Boha:

"Predtým, ako bol Abrahám, Ja Som." Takto sa v origináli objavuje príslovie – ktoré je zvyčajne tak vyjadrené, že nikto celkom nerozumie, čo to znamená – „skôr ako sa Abrahám narodil, som ja“. „Ja som“, najvnútornejšia duchovná bytosť, ktorú má každý v sebe, existovala pred Abrahámom.

Ten, kto rozumie tomuto výroku, preniká hlboko do podstaty kresťanskej intuície a života a chápe, prečo to Kristus hovorí aj slovami: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta! Preto by sme aj my mali pocítiť skutočný skrytý význam výrazu vo vianočnom hymne, ktorý nám každý rok na Vianoce prezrádza pôvodné tajomstvo existencie mimo čas „Ja som“. Hymnus sa nespieva ako pripomienka

„Dnes si pripomíname, že sa narodil Kristus“, ale zakaždým spievame: „Dnes sa v nás narodil Kristus!“ Lebo táto udalosť je večná a to, čo sa kedysi odohralo v Palestíne, sa môže znova stať každú vianočnú noc pre tých, ktorí majú moc premeniť učenie na pocity a skúsenosti.

Antropozofia pomôže ľuďstvu opäť pocítiť a pochopiť, čo to znamená, keď oslavujeme takéto sviatky. Jeho poslaním nie je učiť abstraktnú náuku, abstraktnú teóriu, ale priviesť človeka späť k plnšiemu životu – aby tento život nevyzeral ako niečo abstraktné, ale ako niečo, čo je naplnené dušou. Cítíme túto dušu, keď ideme do lomu a sledujeme, ako sa štiepajú kamene; keď vidíme migráciu vtákov; keď vidíme, ako kosa ide cez obilie; keď slnko vychádza a zapadá. A čím hlbšie sú udalosti, o ktorých uvažujeme, tým hlbšie cítime ich duševnú povahu. Vo veľkých zlomových bodoch roka cítime najdôležitejšie udalosti duše. Pre nás je najdôležitejšie, aby sme sa opäť naučili vnímať tie veľké zlomové body roka, ktoré sú na našich festivaloch vyznačené.

Tak sa naše sviatky opäť stanú ako živý dych prenikajúci do duše človeka; v čase takýchto sviatkov sa človek opäť zoznami s celým tkaním a prácou celej duše a duchovnej prírody. Antropozof musí v súčasnosti pôsobiť ako priekopník, pokiaľ ide o to, čím sa tieto sviatky môžu opäť stať, keď ľudstvo nanovo pochopí ich ducha – nanovo pochopí to, čo sa nazýva „duch sviatku“. Bude patriť k tým silám, ktoré opäť vyvedú človeka do kozmu, keď antropozofia na takýchto slávnostiach pocítia a uvedomia si niečo z pocitov a vnemov prírody a v týchto dôležitých chvíľach si spomenú na to, čo dokáže antropozofia vrátiť ľuďstvu prostredníctvom svojej učenia. Antropozofia sa potom stane živým faktorom v duši a bude pravou „životnou múdrosťou“, vitaezofiou. Antropozofia to môže urobiť najlepšie, keď svetová duša zostúpi medzi nás a je s nami zvlášť dôverne zjednotená na sviatku narodenia Krista.